

Krzysztof TUREK

*Uniwersytet Jagielloński
Instytut Filozofii*

PASCAL I NIETZSCHE. NUDA A SENS ŻYCIA

Referat skupi się na zlokalizowaniu nudy w filozoficznych modelach opisu egzystencji dwóch myślicieli: Blaise'a Pascala i Fryderyka Nietzschego. Choć wydawałoby się, że poglądy tych dwóch filozofów - jeśli chodzi o rozumienie ludzkiej egzystencji - stoją na skrajnie przeciwnych biegunach, okazuje się, że u obu bardzo podobną rolę spełnia nuda.

Nuda jest stanem pustki, który może towarzyszyć człowiekowi w jego życiu. Pustka ta doskwiera i do życia wprowadza nową egzystencjalną konieczność - przemożną chęć jej przewyciężenia. Jest więc czynnikiem, który pcha podmiot do wypełnienia swej egzystencji czymś, co uczyni ją znośną lub wręcz udaną. W filozofii Pascala, gdy człowiek odczuwa nudę, może albo uciec w rozrywkę, by przemijalnymi podnietami na chwilę zapomnieć o sobie i swoim stanie, bądź zacząć szukać rozwiązania bardziej fundamentalnego - jakiegoś stałego lekarstwa na poczucie pustki towarzyszącej egzystencji. Jedynym takim remedium okazuje się Bóg. Wiara w filozofii Pascala jest tym, co nadaje sens naszemu istnieniu i pozwala przewyciężyć nudę. U Nietzschego nuda również zmusza do poszukiwań i niesie ze sobą groźbę zatraceniu się w zabawie. Tutaj jednak, rozwiązaniem na nudę jest nietzscheańsko rozumiany aktywizm – kreowanie własnych wartości, odrzucając przy tym wszelką mrzonkę o „zaświatach”.

Pascal i Nietzsche są przeciwnościami, jeśli chodzi o pogląd na to, co może uczynić egzystencję człowieka sensowną. Celem myśli pierwszego jest obrona wiary chrześcijańskiej i utożsamienie Boga z sensem życia. Drugi z kolei za cel obrał sobie odrzucenie Boga, uważając, że tylko to może nadać życiu prawdziwy sens. W obu filozofiach do podjęcia drogi do sensu człowieka zmusza odczuwanie nudy.